

LBRIS

We know
books

PREMISE ALE CUNOAȘTERII SOCIALE ÎN SECOLUL XXI

Coord.
Lucian Marina,
Bogdan Nicolae Mucea

t...

TRITONIC

Tritonic Books

București | 2025

Volum tipărit cu sprijinul Consiliului Județean Alba.

Responsabilitatea pentru calitatea cercetării și pentru respectarea normelor etice revin integral fiecărui autor în parte.

Premise ale cunoașterii sociale în secolul XXI
coord. Lucian Marina, Bogdan Nicolae Mucea

Copyright © Autorii
Copyright © TRITONIC 2025 pentru ediția prezentă.
Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte.

TRITONIC

Str. Coacăzelor nr. 5, București
e-mail: editura@triton.ro
www.triton.ro

Tritonic București apare la poziția 18 în lista cu Edituri de prestigiu recunoscut în domeniul științelor sociale (lista A2) (CNATDCU):
http://www.cnatdcu.ro/wp-content/uploads/2011/11/A2_Panel41.xls

Colecția Sociologie este coordonată de prof. univ. dr. Gabriel Jderu.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Premise ale cunoașterii sociale în secolul XXI / coord.:
Lucian Marina, Bogdan Nicolae Mucea. - București :
Tritonic Books, 2025
ISBN 978-606-749-877-6

I. Marina, Lucian (coord.)
II. Mucea, Bogdan-Nicolae (coord.)

316

Coperta: Alexandra Bardan
DTP: Ioan Dorel Radu
Editor: Rebeca Cojocar
Comanda nr. SOC6/2025
Bun de tipar: Decembrie 2025
Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

CUPRINS

Lista autorilor.....	7
Prefață.....	11

SECȚIUNEA I.

SĂNĂTATE, RISCURI SOCIALE ȘI COMPORTAMENTE DE CONSUM

Andreea Valeria CRIȘAN (ANDRAS)

Agresiune și dependențe la adolescenți: influențe ale mediului social	27
--	----

Cosmin SICREA

Tendențe actuale ale consumului de droguri în România	43
---	----

Ioan-Sebastian BUDUROI, Victor STOICA, Diana-Maria GROSU

Sărăcia menstruală: pionieri și codași. Studiu comparativ: Scoția, Noua Zeelandă și România	69
--	----

Oana Andreea GROSU

Protocolul de desen tri-fazic al arborelui Koch: un model original pentru evaluarea și intervenția în anxietatea academică la cercetători.....	87
--	----

SECȚIUNEA II.

ASISTENȚĂ SOCIALĂ, MUNCĂ ȘI INCLUZIUNE

Lucian BIRU

De la burnout la reziliență: perspective teoretice și profesionale în munca socială penitenciară	105
---	-----

Mariana CHIHAE

Bunăstarea profesională a lucrătorilor din domeniul asistenței sociale: fundament pentru servicii de calitate	123
--	-----

Bianca-Daniela PAREPEANU

Identitate, solidaritate și limitele apartenenței: Regândirea incluziunii sociale în rândul adulților fără adăpost	131
---	-----

Cristina Mariana GROZAVU

Redefinirea valorilor familiei în context contemporan	167
---	-----

Sergiu-Lucian RAIU

Inserția profesională a tinerilor absolvenți în contextul tranziției educație-muncă: cazul specializării Resurse Umane 197

SECȚIUNEA III.

GUVERNANȚĂ ȘI COMPETIȚIE POLITICĂ

Valentina CORNEA, Sergiu CORNEA, Ina FILIPOV, Elena MANDAJI

Capacitatea administrativă: de la „dezordine conceptuală” la un model integrativ de evaluare 225

Bogdan-Nicolae MUCEA

Fragmentare și legitimitate în competiția electorală: Studiu de caz asupra alegerilor locale din anul 2024 în județul Alba 245

Murat İNAN

Kirchheimerian Catchallization in Turkish Politics? Recent Centripetal Ideological Movements of Turkish Political Parties and Electorate 269

SECȚIUNEA IV.

MOBILITATE, COMUNICARE PUBLICĂ ȘI REPREZENTĂRI CULTURALE

Claudiu COMAN, Vlad BĂTRĂNU-PINȚEA,

Monica Elena CRANTA, Alexandra MIOC

Percepțiile studenților Erasmus privind experiența de studiu în străinătate 295

Silviu Lucian DINU

Punți între lumi: Integrarea socio-culturală a lucrătorilor migranți în România 329

Marin GHERMAN

Narațiuni și metanarațiuni în războiul informațional ruso-ucrainean (2022–2025) 357

Claudiu COMAN, Vlad BĂTRĂNU-PINȚEA, Monica Elena CRANTA,

Claudiu-Mihail ROMAN, Livia Mihaela MITREA, Teodora DINCĂ,

Luiza NĂSTASE

Reprezentări ale culturii românești în Resident Evil 8: Village 387

Sergiu-Lucian RAIU, Oana-Andreea GROSU

Centrele de orientare în cariera de cercetător ca mecanisme instituționale de sprijin: Studiu de caz al Centrului COACH USV 411

LISTA AUTORILOR

1. Claudiu COMAN, prof. univ. dr. – Universitatea Transilvania din Brașov, Facultatea de Sociologie și Comunicare / Departamentul de Științe Sociale și Comunicare, claudiu.coman@unitbv.ro
2. Sergiu CORNEA, conf. univ. dr. hab. – Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul (Republica Moldova), sergiu.cornea@adm.usch.md
3. Valentina CORNEA, conf. univ. dr. – Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul (Republica Moldova), Catedra Științe Politice și Administrative / Facultatea de Drept și Administrație Publică, cornea.valentina@usch.md
4. Murat İNAN, conf. univ. dr. – Universitatea Abdullah Gül, Facultatea de Științe Umaniste și Sociale, Departamentul de Științe Politice și Relații Internaționale, Kayseri – Turcia, murat.inan@agu.edu.tr
5. Vlad BĂTRĂNU-PINȚEA, lector univ. dr. – Universitatea Transilvania din Brașov, Facultatea de Sociologie și Comunicare / Departamentul de Științe Sociale și Comunicare, vlad.batranu@unitbv.ro
6. Marin GHERMAN, lector univ. dr. / director – Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava / Institutul de Studii Politice și Capital Social din Cernăuți (Ucraina), Departamentul de Științe Umane și Social-Politice / Director, marin.gherman@usm.ro
7. Bogdan-Nicolae MUCEA, lector univ. dr. – Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, Facultatea de Drept și Științe Sociale, Departamentul de Științe Sociale, bogdan.mucea@uab.ro

AGRESIUNE ȘI DEPENDENȚE LA ADOLESCENȚI: INFLUENȚE ALE MEDIULUI SOCIAL

ANDREEA VALERIA CRIȘAN (ANDRAS)

1. Introducere

1.1. Contextul Problemei: Vulnerabilitatea Adolescenților și Comportamentele de Risc

Mediul social contemporan supune adolescenții unui set complex și dinamic de presiuni psihosociale și emoționale care, adesea, depășesc capacitatea lor de adaptare și gestionare. Perioada adolescenței, definită de căutarea identității și de afilierea la grupul de egali, este marcată de o vulnerabilitate accentuată în fața factorilor de risc.

Datele epidemiologice și studiile de specialitate indică o creștere a prevalenței comportamentelor disfuncționale în această categorie de vârstă (Băran-Pipu, D. 2022) Printre acestea, consumul de substanțe psihoactive (adicțiile) și agresiunea (fizică sau verbală, incluzând bullying-ul) reprezintă manifestări concrete ale dificultăților de adaptare și ale lacunelor în managementul emoțional. Consumul de substanțe este perceput nu doar ca o formă de evadare, ci, adesea, ca o modalitate de a gestiona anxietatea socială sau de a obține acceptarea în grupul de egali. Conform Organizației Mondiale a Sănătății, aproximativ 15% dintre copii și adolescenți suferă de tulburări mentale. Majoritatea acestor tulburări încep în jurul vârstei de 14 ani, însă multe rămân nedetectate și netratate. (UNICEF, 2020) Depresia, anxietatea și tulburările de comportament se numără printre principalele cauze de boală și dizabilitate în rândul adolescenților.

Conform Studiului European al Școlărilor privind Alcoolul și Alte Droguri (ESPAD) pentru România, o proporție semnificativă a adolescenților raportează că au cedat presiunii grupului sau au consumat pentru a face față unor emoții intense. Conform datelor centralizate în studiul ESPAD România (2020), peste 30% dintre adolescenții intervievați au declarat că au experimentat cel puțin o dată consumul de substanțe ca urmare a presiunii sociale sau pentru a face față unor emoții intense. Aceste date evidențiază nevoia unor metode educaționale care să meargă dincolo de informare teoretică, spre abordări participative, reflexive și expresive.

Aceste comportamente de risc nu sunt fenomene izolate, ci se dezvoltă în contextul unor dinamici complexe care implică factori individuali (stima de sine scăzută, labilitate emoțională), factori familiali (disfuncționalități, lipsa de comunicare) și factori sociali (norme culturale, accesibilitatea substanțelor, influența mediului online) (WHO, 2014). Astfel, devine imperativă dezvoltarea și implementarea unor strategii de prevenție care să vizeze nu doar informarea pasivă, ci și dezvoltarea competențelor sociale și emoționale ale tinerilor.

Conform ISE (ISE, 2021) *distribuția cazurilor de urgențe medicale datorate consumului de droguri, în funcție de tipul drogului și vârsta:*

Varsta <25	Canabis 494	Stimulanți 220	Opiacee 76	NSP 312
Vârsta 25–34	Canabis 301	Stimulanți 166	Opiacee 88	NSP 261
Varsta >35	Canabis 75	Stimulanți 75	Opiacee 86	NSP 115

1.2. Justificarea Nevoii de Intervenție Participativă

Abordările tradiționale de prevenție, bazate preponderent pe informare didactică (prelegeri, broșuri), s-au dovedit a avea o eficacitate limitată în producerea unor schimbări comportamentale durabile la nivelul adolescenților. Aceste metode nu reușesc să angajeze tinerii la nivel emoțional și participativ,

lăsând neexplorate cauzele profunde și motivațiile personale care stau la baza deciziei de a adopta comportamente de risc.

Este necesară o reorientare către metodele non-formale și participative care să le permită adolescenților să: exploreze situațiile de risc într-un mediu controlat și sigur, identifice și verbalizeze presiunile sociale și emoționale, exerseze soluții alternative și roluri de intervenție.

În acest context, Teatrul Forum reprezintă o metodă art-terapeutică și pedagogică extrem de relevantă. Ca metodă a Teatrului Oprimaților, dezvoltată de Augusto Boal (2002) și inspirată de pedagogia dialogului a lui Freire (1970), Teatrul Forum transformă spectatorul în „spect-actor”... Fundamentul TF în utilizarea teatrului ca un instrument de analiză critică și dialog social este larg recunoscut în literatura de specialitate privind drama aplicată (Cohen-Cruz, 2010; Nicholson, 2005; Prentki & Preston, 2009).

Această formă de intervenție încurajează gândirea critică și solidaritatea colectivă, oferind un cadru propice pentru reflecție, empatie și dezvoltarea rezilienței în fața situațiilor dificile.

1.3. Obiectivele Articolului

Prezentul articol își propune să exploreze și să valideze eficacitatea metodologiei Teatrului Forum ca instrument de prevenție primară și secundară a adicțiilor și agresiunii în rândul adolescenților, prin intermediul unui workshop intensiv.

Obiectivele specifice ale acestei lucrări sunt:

Analiza cadrului teoretic al Teatrului Forum și a relevanței sale în dezvoltarea competențelor socio-emoționale la adolescenți.

Descrierea structurii și a pașilor pedagogici ai unui workshop axat pe identificarea factorilor de risc și pe explorarea alternativelor comportamentale.

Prezentarea și analiza studiilor de caz (scenariilor) care ilustrează tipurile de conflicte sociale și emoționale întâlnite în mediul școlar.

Evaluarea impactului intervenției asupra participanților, utilizând instrumente de reflecție și autoevaluare.

Formularea unor concluzii sociologice și pedagogice privind oportunitățile de integrare a metodelor participative în strategiile naționale de prevenție.

Continuăm cu dezvoltarea secțiunii de Cadrul Teoretic și Conceptual. Această secțiune este fundamentală, deoarece ancorează intervenția ta în literatura de specialitate și justifică alegerea metodologică.

2. Cadrul Teoretic și Conceptual

2.1. Abordări în Prevenția Adicțiilor la Adolescenți

Prevenția comportamentelor de risc în rândul adolescenților nu mai este privită exclusiv prin prisma modelului deficitar (axat pe lipsa de informații). Cadrul modern utilizează o abordare holistică și ecologică, recunoscând interacțiunea complexă dintre factorii individuali, sociali și de mediu (Bronfenbrenner, 1979).

Modelele teoretice predominante în domeniu includ:

Teoria Învățării Sociale (Bandura, 1977)

Această teorie subliniază că adolescenții învață comportamente, inclusiv cele de risc (precum consumul de substanțe), prin observație, imitație și ranforsare în grupul de egali. Prin urmare, intervențiile eficiente trebuie să ofere modele alternative de comportament și să permită exersarea acestora.

Teoria Comportamentului Problematic (Jessor & Jessor, 1977)

Postulează că adicțiile și alte comportamente de risc sunt interconectate și servesc unor funcții adaptative (greșite), cum ar fi gestionarea stresului sau auto-medicația. Intervenția

trebuie să vizeze dezvoltarea competențelor de coping (gestionarea dificultăților).

Modelul Competențelor Sociale

Intervențiile eficiente se concentrează pe dezvoltarea abilităților de luare a deciziilor, rezolvare a conflictelor și comunicare asertivă. Aceste competențe acționează ca factori protectori, permițând adolescenților să reziste presiunii grupului și să își exprime nevoile în mod constructiv.

2.2. Definirea și Fundamentul Teatrului Forum (Augusto Boal)

Teatrul Forum (TF) este o metodă inovatoare de intervenție socio-pedagogică, dezvoltată de dramaturgul și activistul brazilian Augusto Boal în anii 1970, ca parte a mișcării sale mai largi, Teatrul Oprimărilor (Theatre of the Oppressed). Fundamentul TF constă în utilizarea teatrului nu ca mijloc de divertisment, ci ca un instrument de analiză critică, dialog social și acțiune politică.

Teatrul Forum inversează rolurile tradiționale iar efectul este vizibil.

Spectatorul este transformat în „spect-actor” (spect-actor), fiind invitat să nu doar să asiste pasiv, ci să intervină direct în piesă.

Piesa este prezentată sub forma unei situații problematice (o scenă de opresiune, agresiune sau conflict social), care se termină într-un eșec sau fără o soluție clară.

Rolul cheie este deținut de Facilitator (sau Joker, după terminologia lui Boal), care nu oferă soluții, ci moderează dialogul, încurajează intervențiile și asigură un spațiu de reflecție democratică.

În contextul prevenției, TF este un instrument puternic, deoarece reușește să rezolve mai multe probleme.

Demistifică problema: Oprește transformarea problemelor sociale (precum adicția) în tabuuri, punându-le deschis pe scenă.

Generează Empatie

Le permite participanților să experimenteze (prin joc de rol) sentimentele și presiunile victimei, agresorului sau martorului pasiv. (Prentki, T., & Preston, S. 2009)

Testează Soluții

Oferă participanților șansa de a opri acțiunea și de a înlocui personajul, testând noi strategii de rezolvare a conflictului sau de rezistență la presiune socială, fără consecințe reale. (Cohen-Cruz, J. 2010)

Astfel, metoda non formală devine o formă de pedagogie a dialogului și de laborator social, unde competențele sunt formate prin practică și reflecție imediată (Nicholson, H. 2005)

2.3. Factorii de Risc Explorați prin Metodologie

Workshop-ul nostru, utilizând TF, se concentrează pe explorarea, identificarea și conștientizarea următorilor factori de risc, așa cum au fost analizați în cadrul teoretic: Conștientizarea Factorilor de Risc Personali și Situaționali: Intervenția urmărește să scoată la lumină mecanismele de negare și disonanță cognitivă. Adolescenții sunt ghidați să înțeleagă că orice comportament de risc (consumul inițial, minciuna, etc.) începe cu o etapă pre-contemplativă care poate degenera rapid în dependență.

Influența Grupului de Egali (Presiunea Socială)

Acesta este cel mai puternic factor în adolescență. Scenariile au fost concepute pentru a documenta și a deconstrui miturile și presiunile tacite din cadrul grupului („Dacă nu bei, nu ești de gașcă”). Prin jocul de rol, participanții înțeleg cum pot fi menținute relațiile sociale fără a ceda unor comportamente periculoase.

Identificarea Emoțiilor de Declanșare

Adicțiile sunt adesea o formă de auto-medicație. Metoda TF facilitează identificarea și verbalizarea emoțiilor negative (frustrare, furie, tristețe) care declanșează comportamentul de risc. Prin intervenție, se caută și se exersează strategii sănătoase de gestionare a acestor emoții, construind o inteligență emoțională mai robustă.

3. Metodologia Cercetării/Intervenției

3.1. Obiectivele Intervenției (Workshop-ului)

Workshop-ul intensiv de prevenție, bazat pe metodologia Teatrului Forum, a fost conceput cu obiective multiple, menite să acopere atât aspectul cognitiv, cât și cel comportamental și emoțional al adicțiilor și agresivității. (Slade, P., & Woolland, B. 2013) Obiectivele centrale au fost:

Creșterea Gradului de Conștientizare, prin informarea elevilor cu privire la mecanismele adicției, factorii de risc și consecințele consumului de substanțe și ale comportamentului agresiv.

Dezvoltarea Atitudinilor prin schimbarea atitudinilor de superficialitate sau de negare față de riscurile comportamentale, promovând o atitudine proactivă și responsabilă.

Prevenirea Situațiilor Critice prin dezvoltarea abilităților de gândire critică, oferind participanților instrumente practice pentru a identifica și a rezolva conflictele interpersonale și situațiile de presiune socială.

Informarea Asupra Soluțiilor prin punerea la dispoziție a unor informații clare despre pașii și repercusiunile legale în cazul consumului de substanțe sau al agresivității.

Cunoașterea Metodelor Non-formale prin familiarizarea elevilor cu Teatrul Forum ca instrument viabil de analiză socială și de intervenție comunitară.

3.2. Eșantionul și Contextul (Public Țintă și Logistică)

Intervenția a vizat un eșantion de adolescenți cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani (clasele a VIII-a până la a XII-a), din mediul urban și rural al județului Timiș.

Publicul Țintă

Elevi provenind din diverse contexte educaționale (licee teoretice, licee tehnologice și școli gimnaziale). Această diversitate a fost esențială pentru a înțelege dinamica problemelor sociale în funcție de mediul de proveniență.

Structura Grupurilor

Workshop-ul a fost desfășurat în grupuri restrânse, alcătuite din 15 până la 25 de participanți, o dimensiune optimă pentru a asigura implicarea activă și calitatea interacțiunilor în cadrul metodei Teatrului Forum.

Durata și Frecvența

Intervenția a fost concepută ca un workshop intensiv de 4 ore, structurat pe parcursul a două sau mai multor sesiuni, pentru a permite o sedimentare eficientă a cunoștințelor și o explorare aprofundată a temelor. S-a urmărit ca formatul intensiv să maximizeze concentrarea și implicarea emoțională a participanților.

Locațiile

Intervențiile s-au desfășurat în diverse locații din Timișoara, Dumbravita și Bucovăț, asigurând accesul unui public variat.

3.3. Designul Intervenției (Pași Pedagogici)

Structura workshop-ului a fost concepută pe principiul învățării experiențiale (Kolb, 1984), îmbinând activități de energizare, jocuri de rol, discuții dirijate și sesiuni de reflecție. Procesul pedagogic a cuprins următoarele etape principale:

Explorare și Constituirea Scenariilor

În această primă etapă, participanții au fost împărțiți în grupuri mici și ghidați să identifice probleme sociale relevante din experiența lor. A urmat scrierea și repetiția scenelor scurte, centrate pe un conflict specific (de ex. Agresor – Victimă, Părinte – Victimă). Scenariile au fost concepute pentru a se termina într-un eșec sau impas comportamental.

Spect-Act (Prezentarea Scenelor)

Grupurile au prezentat pe rând scenariile concepute. În această etapă, ceilalți participanți au acționat ca public (spectatori), identificând punctele de cotitură și eșecurile de comunicare sau decizie.

Teatru Forum (Intervenția Publicului)

Sub îndrumarea facilitatorului (Joker), scena eșecului a fost reluată. Publicul (spect-actorii) a fost invitat să oprească piesa în momentul critic și să intervină fizic, luând locul protagonistului (Victimei, Agresorului sau Martorului) pentru a testa o soluție alternativă.

Reflecție și Dezbateri

După fiecare intervenție (a jokerului), facilitatorul a inițiat o discuție critică privind eficacitatea soluției testate. S-au analizat consecințele, reacțiile celorlalte personaje și implicațiile emoționale, încurajând o reflecție profundă asupra contextului social al problemei.

4. Rezultate și Analiza Studiilor de Caz

4.1. Analiza Temelor Scenariului și a Tiparelor de Conflict

Analiza calitativă a intervențiilor spect-actorilor (jokerărilor) a evidențiat două tipare majore de conflict: (1) o dificultate semnificativă în a iniția o comunicare non-violentă sub stres și (2) o tendință generală de a alege soluții bazate pe fugă sau confruntare directă, în loc de negociere sau cerere de ajutor.